

ReSeCo

RETAIL SECTOR COMPETENCIES

Working Paper 9

**Analiza badań uczniów i nauczycieli testujących materiały dydaktyczne
w ramach projektu RESECO**

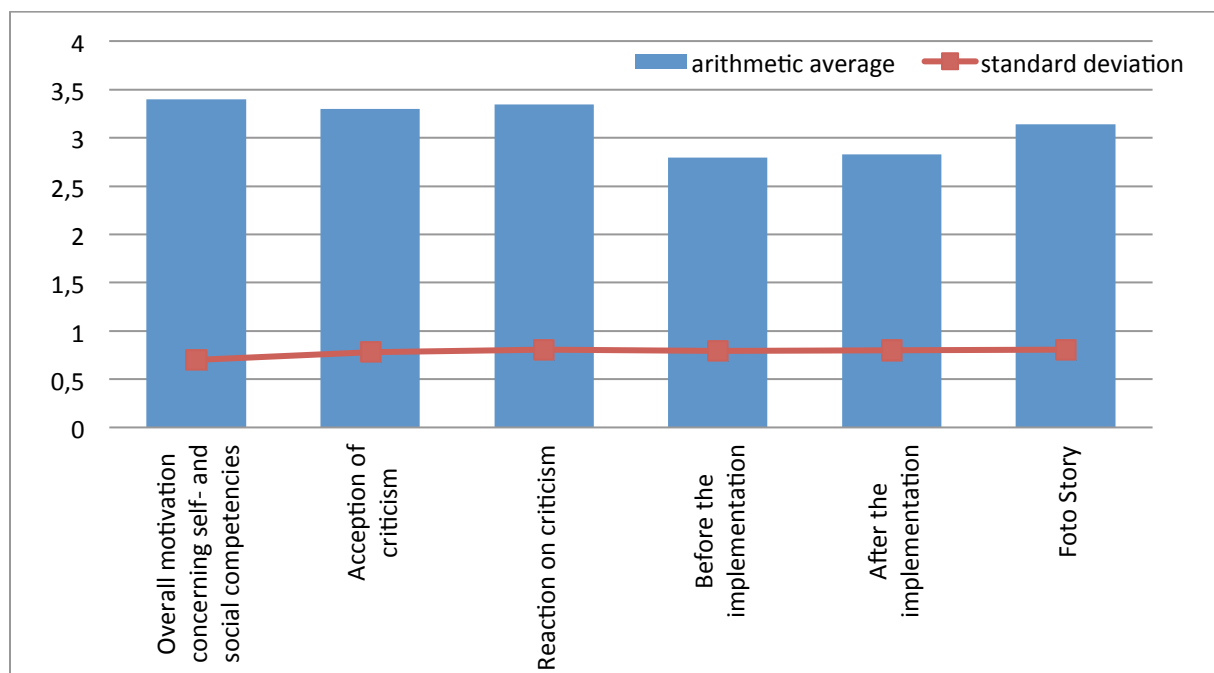
Wyniki badań uczniów uczestniczących w testowaniu materiałów dydaktycznych w ramach RESECO

W testowaniu materiałów dydaktycznych dotyczących czterech różnych zagadnień wzięło udział od 38 do 58 uczniów z czterech szkół (3 w Krakowie i 1 w Przemyślu). Uczniowie Ci kształcą się w zawodach handlowiec oraz sprzedawca. Poszczególne tematy były testowane w dowolnej kolejności. Po przeprowadzeniu testowania zajęć dotyczących poszczególnych zagadnień przeprowadzono wśród uczniów ankiety ewaluacyjne, których wyniki są przedmiotem niniejszego opracowania. Ankiety dotyczące poszczególnych tematów zajęć dydaktycznych składały się z 14 pytań podzielonych na 3 części dotyczących: motywacji w zakresie testowanych tematów – 6 pierwszych pytań, akceptacji – 6 kolejnych pytań oraz Self-evaluation of the own learning success (Samocena własnego sukcesu uczenia) – ostatnie 2 pytania. Na podstawie średnich arytmetycznych udzielanych odpowiedzi (analizując je wg klucza) dokonano syntezy uzyskanych wyników.

„Radzenie sobie z krytyką“ to jeden z tematów realizowanych w ramach projektu. W testowaniu go wzięło udział 58 uczniów.

Ankietowani uczniowie raczej zgadzali się z tym, że oprócz wiedzy przedmiotowej, ważne jest dla nich poszerzenie wiedzy na temat jak należy radzić sobie z krytyką, że ważną umiejętnością jest dla nich radzenie sobie z krytyką ich zachowania oraz że jest dla nich ważna umiejętność odpowiedniego reagowania na krytykę kolegów z pracy/szkoły, przełożonych lub nauczycieli (ryc.1). Uczniowie Ci chcieli przed lekcją o radzeniu sobie z krytyką nauczyć się jak sobie radzić z krytyką. Raczej zgadzali się z tym, że po lekcji o radzeniu sobie z krytyką, chcieliby nauczyć się więcej jak sobie radzić z krytyką oraz że historyjki obrazkowe są pomocne w nauce o radzeniu sobie z krytyką.

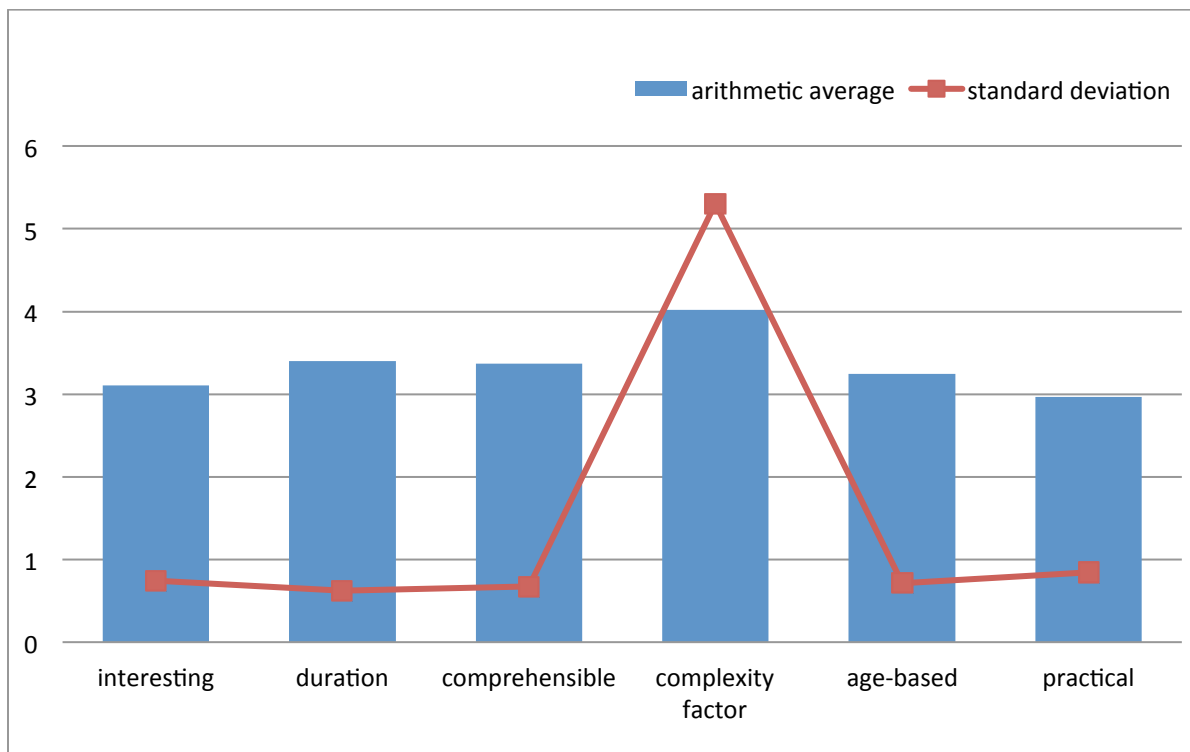
Ryc. 1 Motivation concerning the topic criticism

Źródło: opracowanie własne

W drugiej części ankiety raczej zgadzali się z tym, że lekcja „radzenie sobie z krytyką” była dla nich bardzo interesująca, ćwiczenia były możliwe do wykonania w podanych ramach czasowych, poszczególne ćwiczenia były łatwe do zrozumienia, stopień trudności ćwiczeń był odpowiedni do ich możliwości, historyjki obrazkowe zamieszczone w lekcji „radzenie sobie z krytyką” były odpowiednie dla ich grupy wiekowej oraz że historyjki obrazkowe zamieszczone w lekcji „radzenie sobie z krytyką” odzwierciedlały ich codzienne życie podczas praktyki zawodowej (ryc.2).

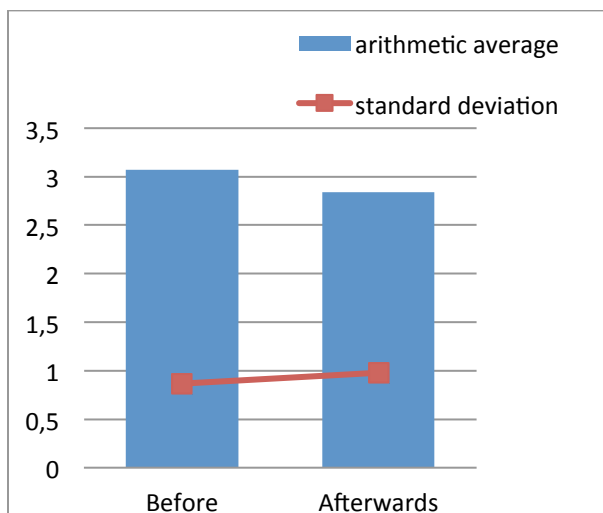
Ryc. 2 Acceptance of the topic criticism

Źródło: opracowanie własne

W trzeciej części również raczej zgadzali się, że przed i po lekcji „radzenie sobie z krytyką” mieli do czynienia z krytyką (ryc. 3)

Ryc. 3 Self-evaluation of the own learning succes

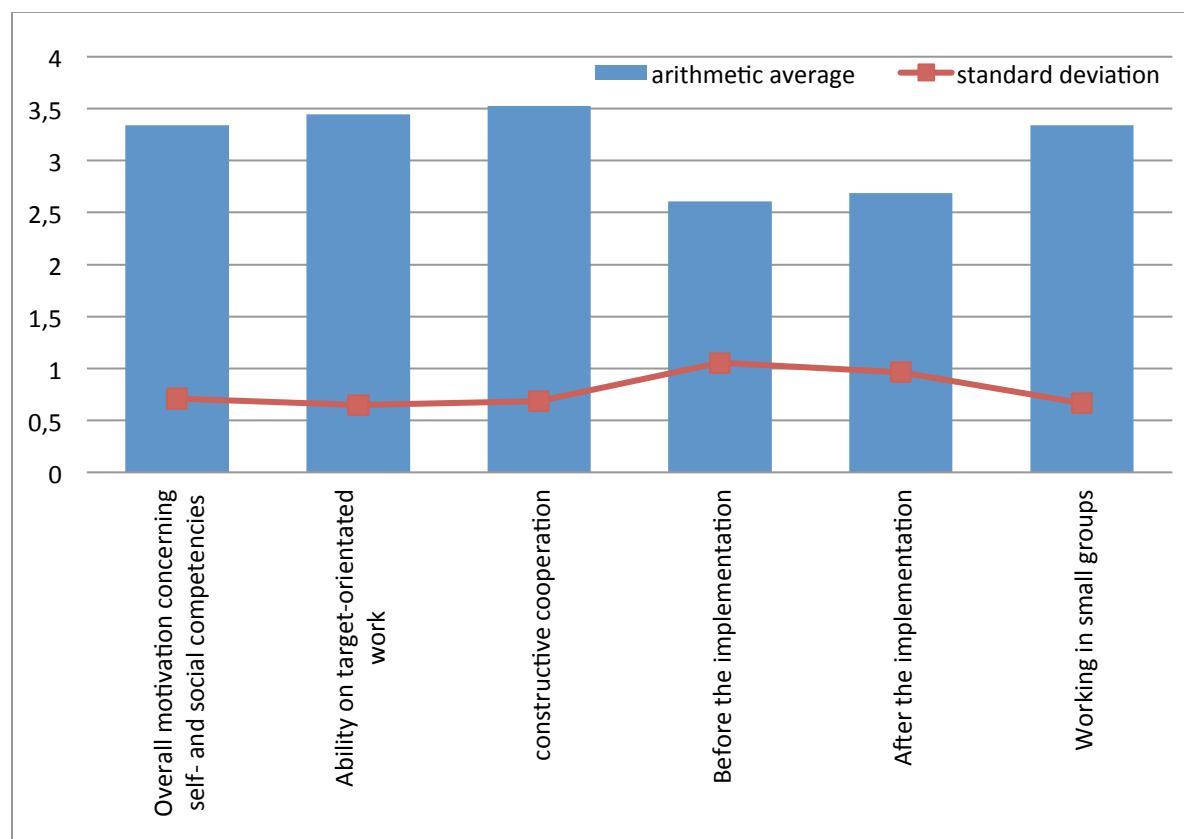

Źródło: opracowanie własne

Drugim tematem była „Praca w zespole”. W zajęciach tych wzięło udział 38 uczniów, którzy w pierwszej części ankiety raczej zgadzali się z tym, że oprócz wiedzy przedmiotowej jest dla

nich ważne by poszerzyć wiedzę na temat pracy w zespole, że ważną umiejętnością jest dla nich praca w zespole, że konstruktywna praca w zespole jest dla nich ważną umiejętnością oraz że szczególnie podoba im się praca w małych grupach z wykorzystaniem materiałów dydaktycznych dotyczących „pracy w zespole” (ryc.4). Natomiast raczej nie zgadzali się z tym, że przed i po lekcji na ten temat chcieli się dowiedzieć i rozwinąć umiejętność konstruktywnej pracy w zespole.

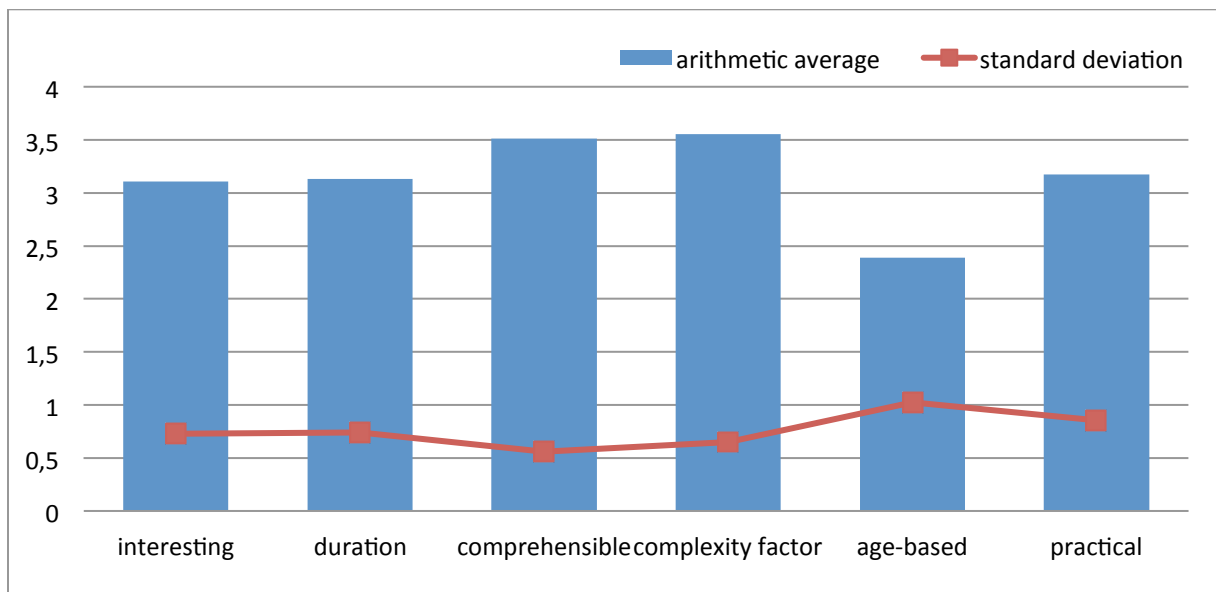
Ryc. 4 Motivation concerning the topic team competency

Źródło: opracowanie własne

W drugiej części badania stwierdzili, że lekcja „praca w zespole” była dla nich bardzo interesująca, w podanych ramach czasowych możliwe było wykonanie ćwiczeń, poszczególne ćwiczenia były dla nich łatwe do zrozumienia, poziom trudności ćwiczeń w lekcji „praca w zespole” był odpowiedni do ich możliwości oraz że w czasie praktyk na co dzień, współpracują oni z zespołem. Raczej nie zgadzali się z opinią, że ćwiczenie, w którym budowali pudełka było odpowiednie dla ich wieku (ryc.5).

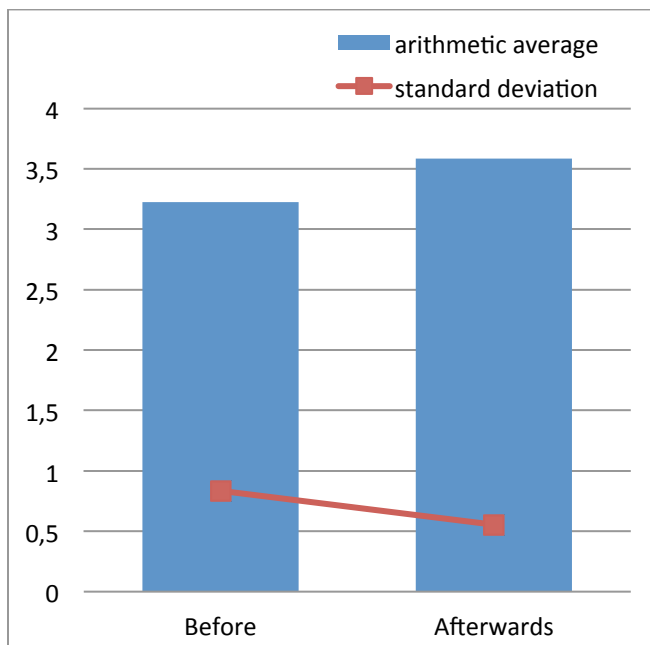
Ryc. 5 Acceptance of the topic team competency

Źródło: opracowanie własne

W ostatniej części raczej zgodzali się, że przed i po lekcji „praca w zespole” byli w stanie pracować w zespole w sposób konstruktywny i zorientowany na cel (ryc. 6).

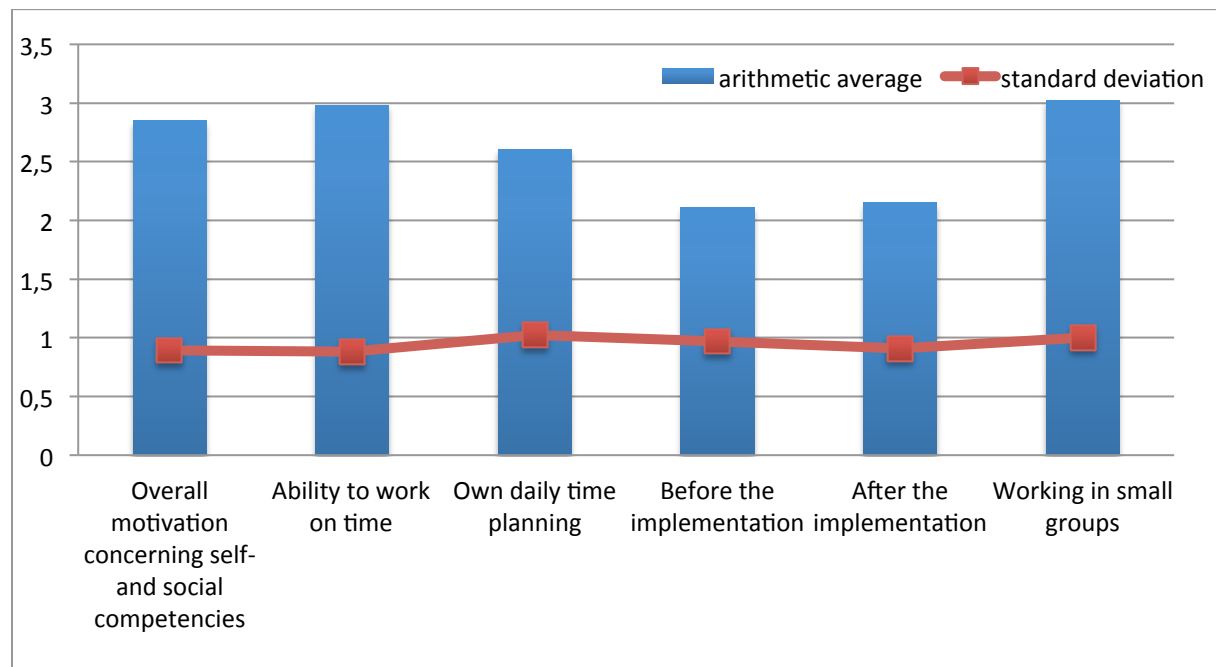
Ryc. 6 Self-evaluation of the own learning succes

Źródło: opracowanie własne

W testowaniu materiałów edukacyjnych na temat „zarządzania czasem” wzięło udział 47 uczniów, którzy stwierdzili, że raczej nie zgadzają się z opinią, że oprócz wiedzy przedmiotowej, jest dla nich ważne jest by poszerzyć wiedzę na temat zarządzania czasem, że ważną umiejętnością jest dla nich zarządzanie zadaniami we właściwych ramach czasowych oraz sporządzonych listach rzeczy do zrobienia w ciągu dnia, aby lepiej radzić sobie z zadaniami oraz że chcieliby poszerzyć jeszcze wiedzę i umiejętności, przed i po lekcji (ryc. 7). Potwierdzili, że raczej zgadzają się, że sformułowaniem, że szczególnie podoba im się praca w małych grupach w ramach materiałów dydaktycznych “zarządzanie czasem”.

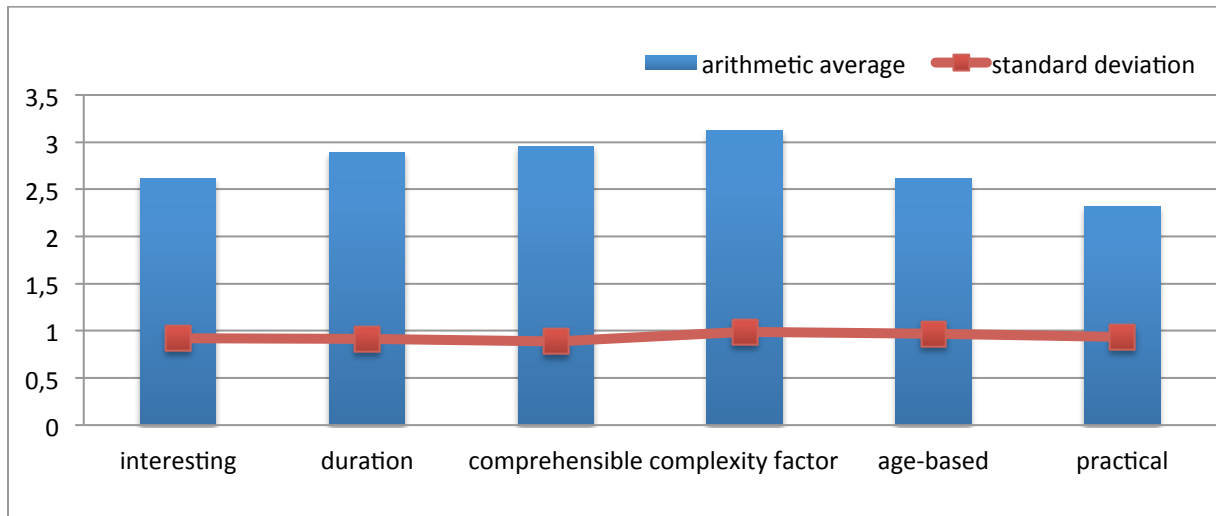
Ryc. 7 Motivation concerning the topic time management

Źródło: opracowanie własne

Podobnie raczej nie zgadzają się, że lekcja “zarządzanie czasem” była dla nich bardzo interesująca, że możliwe było wykonanie ćwiczeń w podanych ramach czasowych, poszczególne ćwiczenia były sformułowane zrozumiale, codzienne czynności Marka były podobne do czynności osób w moim wieku oraz że codzienne czynności odzwierciedlały moje codzienne życie (ryc. 8). Natomiast raczej zgadzają się, że poziom trudności ćwiczeń był odpowiedni do moich możliwości.

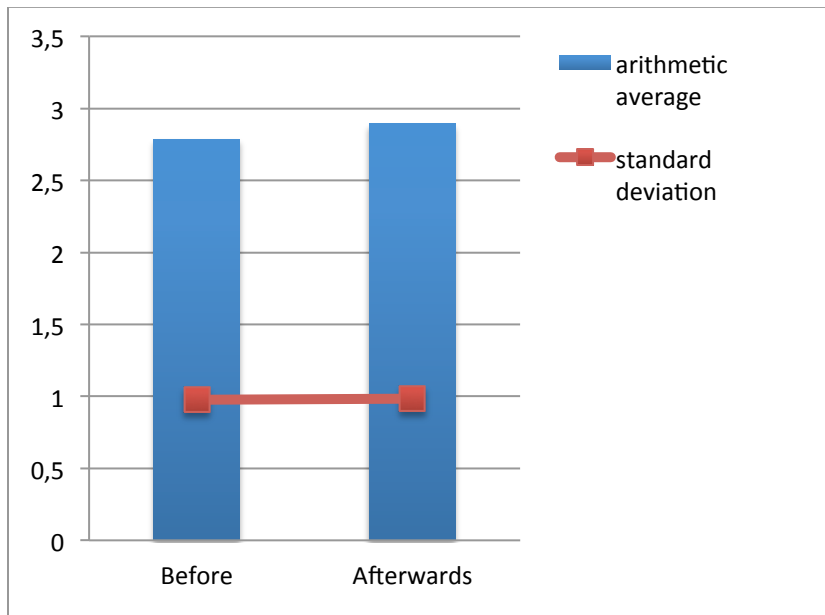
Ryc. 8 Acceptance concerning the topic time management

Źródło: opracowanie własne

Poza tym raczej nie zgadzają się, że przed i po oc do lekcją “zarządzanie czasem” byli w stanie zrealizować zadania w podanych ramach czasowych oraz że po lekcji “zarządzanie czasem”, są oni w stanie zrealizować zadania w podanych ramach czasowych (ryc. 9).

Ryc.9 Self-evaluation of the own learning success

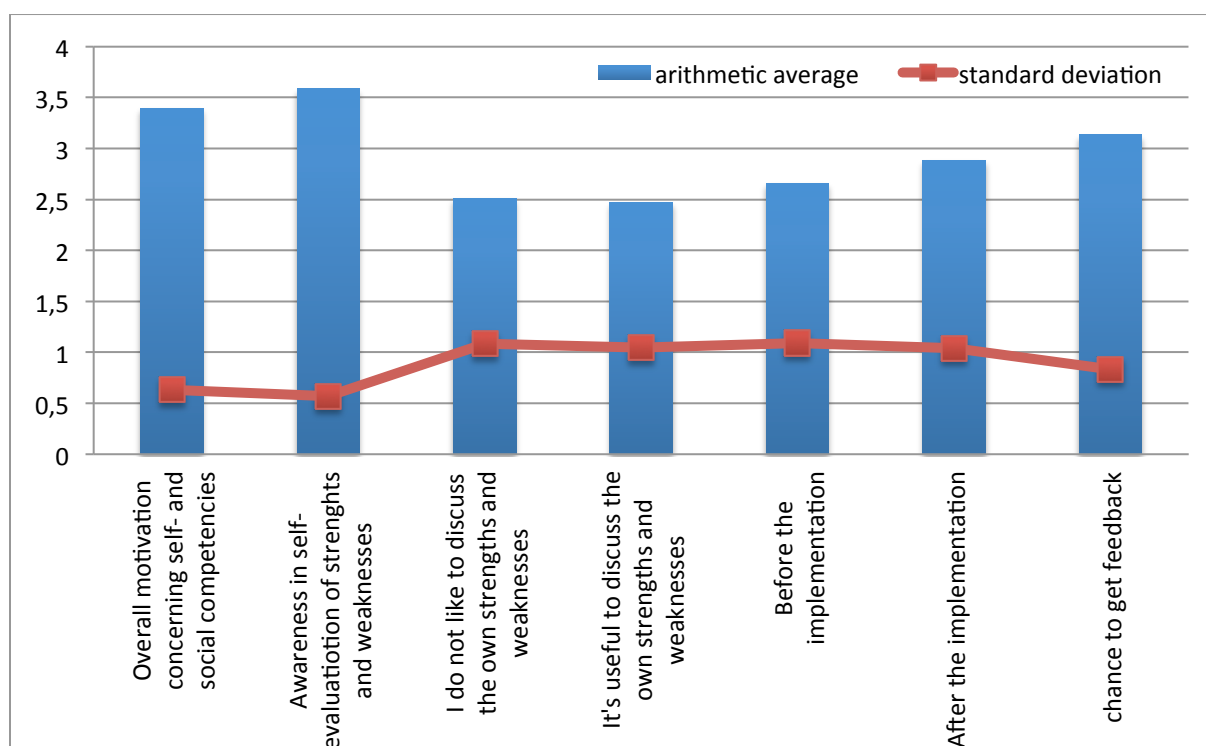

Źródło: opracowanie własne

Czwartym tematem materiałów dydaktycznych była „Samocena mocnych i słabych stron”, w której testowaniu uczestniczyło 53 uczniów.

W ankietach zwrotnych stwierdzili, że raczej zgadzają się, że prócz wiedzy przedmiotowej, ważne jest dla nich poszerzanie wiedzy na temat samooceny swoich mocnych i słabych stron, umiejętność oceny swoich mocnych i słabych stron oraz że szczególnie podoba im się możliwość uzyskania komentarza zwrotnego. Raczej nie zgadzają się, że czują się niekomfortowo dyskutując ich mocnych i słabych stronach, że ważne jest dla nich dyskutowanie na temat swoich mocnych i słabych stron, przed lekcją, chcieliby dowiedzieć się jak oceniać swoje mocne i słabe strony, że po tej lekcji, chcieliby poszerzyć jeszcze wiedzę jak oceniać swoje mocne i słabe strony (ryc. 10).

Ryc, 10 Motivation concerning the topic self evaluation of the own strengths and weaknesses

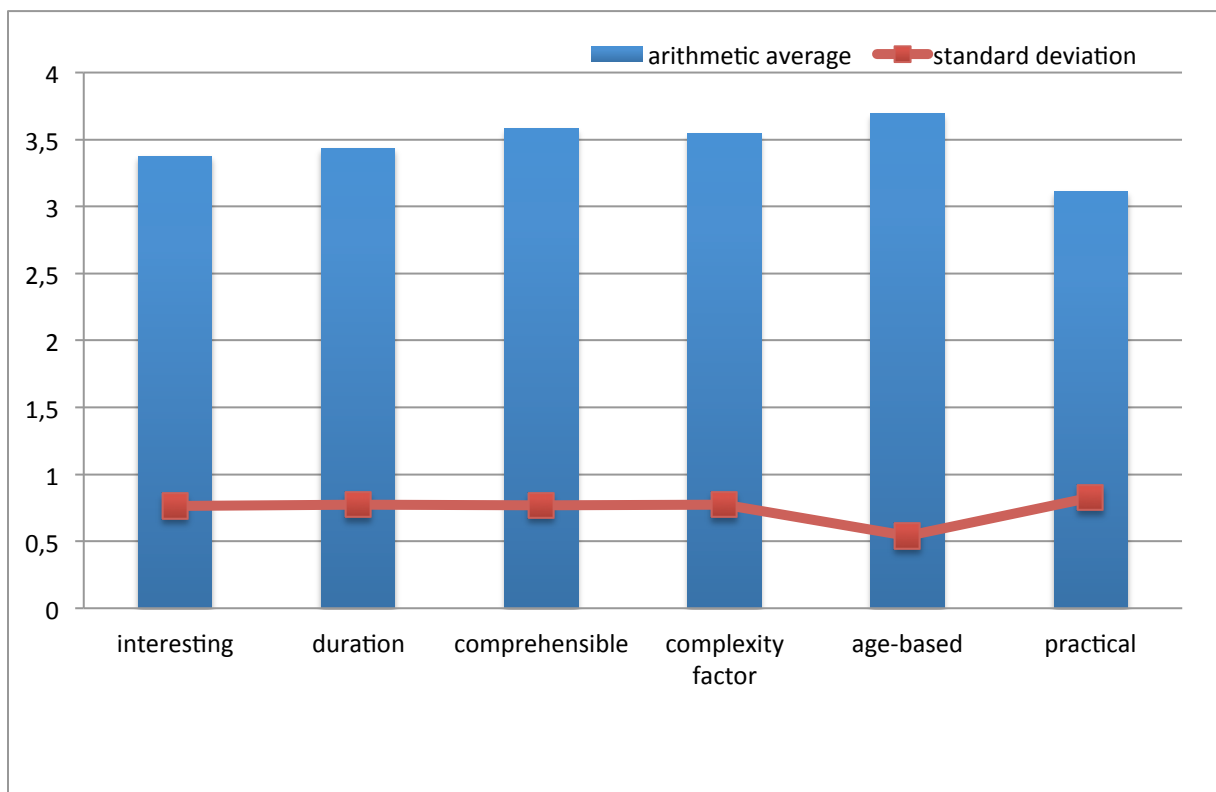

Źródło: opracowanie własne

W drugiej części ankiety ocenili, że raczej zgadzają się, że lekcja „samoocena mocnych i słabych stron” była dla nich bardzo interesująca, że ćwiczenia były możliwe do wykonania w podanych ramach czasowych, poszczególne ćwiczenia były łatwe do zrozumienia, stopień trudności ćwiczeń był odpowiedni do ich możliwości, ćwiczenia zamieszczone w lekcji były

odpowiednie dla mojej grupy wiekowej oraz że ćwiczenia zamieszczone w lekcji odzwierciedlały moje codzienne czynności podczas praktyki zawodowej (ryc. 11).

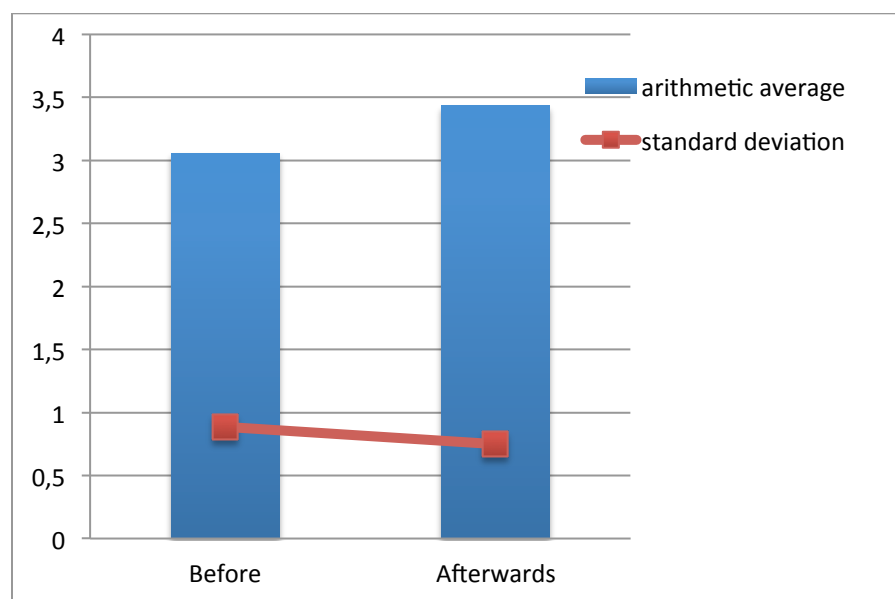
Ryc. 11 Acceptance concerning the topic self-evaluation of the own strenghts and weaknesses

Źródło: opracowanie własne

W ostatniej części również stwierdzili, że raczej zgadzają się, że przed i po lekcji „samooceny własnych mocnych i słabych stron”, byli w stanie ocenić ich mocne i słabe strony (ryc. 12).

Ryc. 12 Self-evaluation of the own learning success

Źródło: opracowanie własne

Analiza badań nauczycieli prowadzących zajęcia testujące materiały dydaktyczne w ramach projektu RESECO

W testowaniu materiałów edukacyjnych wzięło udział 7 nauczycieli z 4 szkół ponadgimnazjalnych – 3 z Krakowa i 1 z Przemyśla. Nauczyciele podzielili się w szkołach tematami przeprowadzonych lekcji.

Odpowiadając na pierwsze pytanie ogólne nauczyciele stwierdzili, że rozwijanie i wspieranie społecznych kompetencji w sektorze handlu detalicznego jest bardzo ważnym aspektem służącym podnoszeniu kwalifikacji i zwiększeniu szans na rynku pracy dla przyszłych absolwentów szkół handlowych. Kompetencje te zdaniem nauczycieli odgrywają zasadniczą rolę i są one równoważne z umiejętnościami merytorycznymi, czyli tzw. wiedzą fachową. Wynika to z faktu, iż lubiany i kompetentny pracownik zdecydowanie skuteczniej pozyskuje klientów, a właściwa samoocena pracownika wpływa na sposób postrzegania przez niego innych ludzi (klientów, współpracowników, przełożonych) i zachowania się w stosunku do nich, zatem wpływają na sukces zawodowy, szczególnie jeśli dotyczą kontaktów interpersonalnych, z klientami problemowymi, wspieranie kompetencji warunkujących postawę asertywną.

Zdaniem nauczycieli najważniejszymi kompetencjami społecznymi w sektorze handlu detalicznego są:

- obyczaje - ich znajomość, kompetencje psychologiczne, wychowawcze, kultura osobista, wiedza,
- odpowiedzialność,

- otwartość,
- umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach,
- umiejętność zarządzania czasem,
- życzliwość,
- radzenie sobie z krytyką,
- praca w zespole,
- umiejętności skutecznego komunikowania się,
- umiejętność nawiązania i utrzymania kontaktów z ludźmi oraz współpracy z nimi,
- umiejętność zarządzania czasem,
- umiejętność prowadzenia negocjacji.

Wskazane kompetencje są kluczowe w wykonywaniu zawodu sprzedawcy/ handlowca, wymaga ich specyfika zawodu, gdyż umożliwiają one rozpoznanie potrzeb klienta czy przedstawienie oferty w atrakcyjny sposób.

Oceniając testowane materiały dydaktyczne ankietowani nauczyciele stwierdzili, że są one bardzo przydatne, lecz można je nieco utrudnić. Spełniły one swoją rolę w trakcie realizacji zajęć oraz zauważyli możliwość ich wykorzystania, gdyż uatrakcywiają zajęcia. Ponadto zauważyli, że dotyczyły one zagadnień, które w tak praktyczny sposób nie są ujęte w podręcznikach do nauki zawodu, dlatego została wysoko oceniona ich przydatność oraz ze względu na to, że wykonywanie przez uczniów ćwiczenia umożliwiają samodzielne dojście do wniosków, które mogą wpłynąć na zmianę postawy.

Nauczyciele dobrze ocenili podane w materiałach metody w zakresie ich zastosowania w klasie. Niektórzy z nich uznali, że czas potrzebny na wykonanie poszczególnych ćwiczeń był niekiedy zbyt długi, lecz proponowana liczebność grup była odpowiednia, a metody pracy na zajęciach atrakcyjne dla uczniów, szczególnie dla grup w starszych klasach. Szczególnie istotnie jest, że wykonywane ćwiczenia umożliwiały utrzymanie koncentracji uwagi uczniów, co wynikało z faktu, iż materiały dydaktyczne były bardzo ciekawe, lecz niestety ramy czasowe ograniczone oraz potencjał intelektualny klas zawodowych (zasadniczej szkoły) niekiedy utrudniał przeprowadzenie zajęć w wyznaczonych ramach czasowych

Największymi trudnościami, jakie napotkali niektórzy nauczyciele było zachęcenie ich do podejmowania dyskusji czy odegrania scenki. Zdaniem jednego z nauczycieli ćwiczenia nie zawsze były dobrze dobrane (poziom trudności zadawanych pytań, rodzaj scenki/dialogu). Inni z prowadzących nie napotkali takich przeszkód, i dla nich ramy czasowe konspektu były odpowiednie, a praca w grupach oraz odgrywanie scenek tematycznych dobrze wypadła. W trakcie lekcji, niektórzy z nich w większym stopniu motywowała do działania. Szczególne zainteresowanie uczniów dotyczyło wyników pracy obserwatorów („Praca w zespole”). Myślę, że zapoznanie się z ich spostrzeżeniami odegra dużą rolę w zmianie postaw np. uczniów nie do końca zaangażowanych w pracę zespołu, choć czasem oraz zajęcia techniczne (manualne) analizowanie scenek sprawiło trochę trudności

Ankietowani nauczyciele widząc potrzebę ulepszenia testowanych materiałów edukacyjnych proponują by:

- wprowadzić utrudnienia do budowy pudełka
- zmienić ramy czasowe konspektów
- przygotować więcej zagadnień problemowych przeznaczonych do wspólnej dyskusji
- rozszerzyć przekazywane treści

- urozmaicić metody dydaktyczne, wprowadzając zadania projektowe które trwają dłużej
- dodać bardziej rozbudowane zadania w miejsce pojedynczych, krótkich
- zastosować inne materiały, w tym audiowizualne, np. filmy
- dopasować tematykę do konkretnych tematów w programie nauczania
- poszerzyć zakres czasowy zajęć.

Spośród testujących poszczególne tematy nauczycieli tylko jeden z nich skrócił zajęcia, gdyż jego zdaniem czas niektórych zadań był przeszacowany, dlatego jego zdaniem nie było zasadne powtarzanie tych samych scenek. Wykorzystano również własne materiały, które umożliwiły szersze omówienie niektórych zagadnień, bez powracania do zbliżonych tematycznie ćwiczeń. Pozostali uznali, że wszystkie części zajęć tworzą integralną całość i nie wymagają zmian, dlatego nie dokonywali ich przekształceń. Jeden z nauczycieli dokonał pewnych zmian materiałów przed ich wdrożeniem, lecz modyfikacje te dotyczyły wielkość cegły w jednym z ćwiczeń.

Zdaniem niemalże wszystkich ankietowanych niniejsze materiały dydaktyczne są odpowiednie w zakresie przygotowania nauczyciela. Jedynie jeden z nich uznał, że materiały są zbyt ogólne w zakresie przekazywanych treści.

Oceniając testowane materiały pod względem ich wpływu na poziom wiedzy i umiejętności uczniów połowa z nauczycieli zaobserwowała pewne zmiany w tym zakresie, gdyż wśród uczniów nastąpiła integracja, uświadomili sobie oni jakie mają mocne strony- pozytywne cechy, które należy rozwijać oraz cechy, które trzeba eliminować, nauczyli się lepiej planować swój czas, zrozumieli na czym polega technika aktywnego słuchania, uświadomili sobie jak ważną rolę odgrywa dobór osób w realizacji celu. Druga część nauczycieli uznała, że upłynął zbyt krótki czas po przeprowadzeniu zajęć by ocenić uch rezultaty.

Dokonując oceny poszczególnych materiałów nauczyciele wskazali swoje uwagi na ich temat.

Materiały dydaktyczne “Współpraca w zespole”

Analizując ćwiczenie związane z budową pudełka, którego zadaniem było rozwijanie kompetencji pracy w zespole, pytani nauczyciele wyrazili zdanie, że ćwiczenie jest właściwie dobrane, choć niektórzy uczniowie uznali je za zbyt dziecinne. Większy stopień trudności ćwiczenia spowodowałyby wydłużenie czasu pracy, a także zwiększenie ilości niepowodzeń, co zmniejszyłoby motywację i dynamikę pracy. Ćwiczenie uwzględniało szereg faz pracy zespołowej i wykazało ich znaczenie w karcie pracy. Ich zdaniem dobór grupy docelowej był trafny, gdyż codzienne czynności Marka są podobne do czynności uczniów uczestniczących w testowaniu i stosowne to sektora detalicznego w Polsce. Natomiast odnoście studium przykładowego, to nauczyciele uznali, że choć zagadnienie kart kolekcjonerskich rzadko jest spotykane wśród uczniów, to ćwiczenie może spełniać swoją rolę (nie wszyscy nauczyciele wybrali opcję tego zadania).

Materiały dydaktyczne “Radzenie sobie z krytyką”

Oceniając załączoną historyjkę obrazkową w zakresie zastosowania w klasie pytani uznali, że spełniła ona wszystkie założenia. Uczniowie nie mieli problemu z jej zrozumieniem

i interpretacją. Ćwiczenie ich zdaniem jest dopasowane do wieku i może być wykorzystane u uczniów, którzy nie pracują w sklepie odzieżowym.

Podobnie ćwiczenia dotyczące teorii „czterech wymiarów komunikowania się” ich zdaniem spełniły swoje założenia. Jeden z nauczycieli uznał jednak, że materiały dla nauczycieli nie były odpowiednio przygotowane, gdyż były zbyt ogólne i konieczne było ich uzupełnienie o materiały własne. Wpłynęło to jego zdaniem na wydłużenie czasu na zadanie, przez co stało się ono zbyt czasochłonne.

Nauczyciele są także zdania, że zwiększenie ilości scenek problemowych (sytuacji) pozwoliłoby wypracować i utrwalić konkretne techniki radzenia sobie z krytyką. Jednak uznali, że należałoby rozbudować zadania i zrezygnować z konieczności ciągłego powracania do tej samej scenki.

Materiały dydaktyczne “Zarządzanie czasem”

Oceniając kolejny temat testowanych materiałów, dotyczących pracy w zespole, nauczyciele wyrazili opinię, że ćwiczenia związane z codziennymi czynnościami Marka są zbyt łatwe. Ponadto czynności Marka dotyczyły bardziej typowych czynności ucznia, nie tylko związanego z handlem detalicznym. Natomiast zastosowane w materiałach karty pracy i schematy były pomocne w opracowywaniu metody zarządzania czasem, a ćwiczenie pozwalało zetknąć się z realną sytuacją dotyczącą szukania rozwiązania. Dydaktycy uznali, że istnieje potencjał dla ulepszenia materiału dotyczącego zarządzania czasem, choć generalnie są dużym atutem materiałów, i umożliwiają uczniom wyciąganie samodzielnych wniosków

Materiały dydaktyczne “Samoocena własnych mocnych i słabych stron”

Oceniając grę z podziałem na role w zakresie zastosowania jej w klasie, uznano, że była ona bardzo pomocna w określeniu mocnych i słabych stron (cech) uczniów. Ćwiczenia zostały bardzo dobrze przyjęte przez młodzież.

Również ćwiczenie związane z analizą SWOT zostało dobrze ocenione. Uznano, że jest dobrym narzędziem poprawy samooceny, przez co jest ono bardzo trafionym narzędziem przy omawianym zagadnieniu, wymagającym własnej refleksji. Natomiast metoda face-to-face jest pomocna jednak niekoniecznie łatwa dla ucznia, dlatego zastosowano w niej pewne uproszczenia. Stwierdzili, że istnieje możliwość poszerzenia analizy SWOT w celu pogłębienia wiedzy u uczniów, szczególnie w zakresie wiedzy przedmiotowej.

Universität zu Köln
Lehrstuhl für Wirtschafts- und Sozialpädagogik
Venloer Straße 151-153
D-50672 Köln

Authors:

Dr. Sławomir Kurek, Dr. Tomasz Rachwał, Wioletta Kilar

Instytut Geografii

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

ReSeCo

RETAIL SECTOR COMPETENCIES

Working Paper Series

Author: Dr. Sławomir Kurek, Dr. Tomasz Rachwał, Wioletta Kilar

Contact: sgkurek@up.krakow.pl, T.Rachwal@up.krakow.pl,
wkilar@up.krakow.pl

Published by

Universität zu Köln
Lehrstuhl für Wirtschafts- und Sozialpädagogik
Venloer Straße 151-153
D-50672 Köln